

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Izloja vsaki dan
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Prenosilne številke se prodajajo po 3 zv. (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergo, Solkanu itd.
CENE OGLASOV se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke
2 1/2 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za ovrtnice, zabvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
do 40 stot. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave
„Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Naročnina znaša
za vsa leta 24 K, pol leta 13 K, 3 mesece 6 K —, na
naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira,
Naročnina na nedeljsko izdanje „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60
Val dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane
pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Naradni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik
konsorcijski list „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841-652.
TELEFON št. 1157.

BRZOJAVNE VESTI.

Kazenska razprava proti maloruskim dijakom.

DUNAJ 4. Danes se je nadaljevalo zaslišanje prič. Zasihe se je izjavile, da ne poznajo nobenega od obtožencev. Na to je bil zaslišan vseučilišni profesor dr. Winiarz. Dr. Winiarz, ena glavnih prič, ki se udeležuje razprave tudi kakor zasebni udeleženec, je opisal dogodke kritičnega dne 23. januarja. Izjavil je med drugim, da je videl na vseučilišču gospode, ki niso po njegovem mnenju mogli biti dijaki. Nato je bila razprava do 4. ure prekinjena.

DUNAJ 4. Na popoldanski razprav niso zaslišane priče ničesar izjavile obtoževalnega za obtožence. Ko se je imel zapriseči gimnazijski suplent Jarwinski, se je branitelj izjavil proti temu, ker je Jarwinski člen vsepoljskega društva akademične čitalnice in ni zato prisega dotičih členov zanesljiva. Ko je bilo zaslišanih že nekoliko prič, je bila razprava odgodjena na jutri.

DUNAJ 4. Včeraj se je nadaljevalo zaslišanje obtožencev. Dijak Krysovati je izjavil, da ni kriv. Tudi obtoženi Levicki je tajil, da bi se bil udeležil kakega kaznjivega dejanja. Obtoženec Nazeruk je izjavil, da je bil na shodih vedno proti tehniški demonstraciji in proti nasilstvom ter je potrdil, da je bila maloruska deputacija pri tedanjem naučnem ministru Hartelu, ki je priznal opravičenost zahtev, ali tudi izjavil, da je vse to odvisno od poljskega kluba.

Predsednik ni dopustil mnogo vprašanj braniteljem, ki bi dokazala, da so poljski profesorji ščuvali poljske dijakke proti Malorusom.

Ker je sodišče potrdilo ukrep predsednikov, so branitelji prijavili pritožbo ničnosti. Ker ni predsednik dopustil več vprašanj branitelja dr. Rode, je ta proti temu protestiral in rekel, da ne dopusti, da bi se ta razprava potisnila na navadni krčmarski pretep. Predsednik je zavrnil branitelja, češ, da je dr. Radeju le za vnanji efekt. Razprava je bila prekinjena ob 4. uri popoldne.

Cesarske vojaške vaje.

ISL 4. Cesar je ob 9. uri 15 minut zjutraj odpotoval na vojaške vaje na Koroško.

DUNAJ 4. Danes zjutraj so na vabilo cesarjevo odpotovali inozemski atašeji na jensenske manevre na Koroško.

ST. VID OB GLINI 4. Včeraj zjutraj je dospel semkaj nadvojvoda Fran Ferdinand v spremstvu nadvojvode Karola Frana Josipa. Na postaji je nadvojvodo pozdravil župan. Nadvojvoda je nagovoril več oseb ter se je na to odpeljal skozi mesto, kjer ga je številno zbrana množica živahno pozdravljala, na grad Hunnenbrunn.

CELOVEC 4. Za vsprejem cesarjev je mesto okrašeno zelenjem in v zastavah, drzavnih in deželnih. Posebno lepo okrašena je kolodvorsna ulica in trg pred kolodvorom. Vzlic deževju pribaja v mesto mnogo ljudstva.

ST. VID OB GLINI 4. Na vožnji iz Isla v Celovec se je dvorni vlak ustavil najprej v St. Mihelu pri Ljubnu, kjer je vladarja pozdravilo tamkaj zbrano prebivalstvo in občinsko zastopstvo. Na postaji Breže so cesarja pozdravili deželni predsednik koroški in okrajni glavar iz St. Vida, baron Ott in župan iz Brež. Ob viharjih klicih je vlak zapustil postajo, kjer se je vstavil 10 minut. Ob 3. uri 37 minut je dospel dvorni vlak v St. Vid ob Glini. Na lepo okrašenem kolodvoru so cesarja pričakovali: nadvojvoda Fran Ferdinand, nadvojvoda Karol Fran Josip, načelnik generalnega štaba pl. Hötendorf, štabni in viši častniki, plemstvo, občinsko zastopstvo iz St. Vida in 7 županov sodnega okrožja Doberlavs, duhovščina iz St. Vida in okolice, uradniki, društva, korporacije i. t. d. Učitelstvo s šolsko mladino se je postavilo v špalirju ob peronu. Najprej je cesarja poročal načelnik generalnega štaba, nakar je cesarja pozdravil župan iz St. Vida, kateremu se je cesar zahvalil. Nato so bile cesarju po okrajnem glavarju predstavljene razne osebe. Cesar se je nato podal v dvorni vlak, na kateri sta se podala tudi nadvojvoda Fran Ferdinand in načelnik generalnega štaba. Ob viharjih pozdravih navzočih, se je dvorni vlak odpeljal.

CELOVEC 4. Manjši spopadi med sprednjimi stražami obestranskih čet so pričeli že danes predpoludne. Opoludne je pričelo deževati. Neugodno vreme je trajalo tudi popoldne.

CELOVEC 4. Ob 4. uri 15 minut je dospel dvorni vlak s cesarjem na kolodvor. Tukaj se je zbralo mnogo odličnih oseb. Prvi je cesarja pozdravil deželni glavar grof Goess v imenu koroškega prebivalstva. Za

njim je cesarja pozdravil župan celovski. Obema je cesar odgovoril. Potem so bile cesarju predstavljene osebe zbrane na peronu. Ko je bilo predstavljano končano, je cesar z nadvojvodo Fran Ferdinandom stopil v kočijo ter se odpeljal v deželni dvorec. Pred cesarjem sta se vozila v prvi kočiji celovski župan in v drugi kočiji pa deželni predsednik. Po ulicah so stali v špalirju strelci, pevska, veteranska društva in gasilci. Občinstvo je cesarja povsod navdušeno pozdravljalo.

Italijanski častnik aretovan radi vohunstva.

CELOVEC 4. Orožniki so blizu Veličevca, kjer se vršijo vojaške vaje, aretovali nekega italijanskega častnika, sumljivega vohunstva. Aretovani častnik se je nahajal v onih krajih s svojim biciklom oblečen kakor turist že nekoliko dni. Pri njem niso našli nikakih dokumentov. Pripeljali so ga semkaj.

Koze na Dunaju.

DUNAJ 4. Šolske oblasti so izdale dekret, da se radi koz začasno ustavijo upisovanja učencev v X. in XII. okraju ter so odredile, da se otroci iz teh okrajev ne smejo vsprejemati v šole drugih okrajev.

Smrtna kosa. Dne 2. t. m. je po dolgoletni in mučni bolezni preminol g. Matija Andolšek, navdušen rodoljub in stalen čitatelj našega lista. Po poklicu krojač je vedno nevtrasteno nastopal kakor Slovenc, pred komur si bodi. Takih značajev nam treba. Lahka mu zemljica.

Grozna rodbinska drama.

BUDIMPEŠTA 4. V vasi Badosz se je včeraj odigrala grozna tragedija. Neki Ivan Sugar je s sekuro ubil svojo mater, svojo sestro in njenega enoletnega otroka, ker nista hoteli privoliti, da bi se oženil s hčerjo nekega soseda. Mati mu je v tem slučaju žugala, da ga izključi od dedščine. Morilec se je potem vrget pred drdrajoči vlak, ki ga je raztrgal.

Škladatelj Grieg.

BERGEN 4. Skladatelj Edvard Grieg je danes zjutraj umrl.

Železnica v Meko.

CARIGRAD 4. Listi so priobčili uradno poročilo, da je bil predvčeršnjim povodom obletnice sultanovega nastopa na prestolje slovesno otvorjen do El Ale del železnice v Meko.

Požar.

KESZTHELY 4. (Ogr. biro). Pogorela je polovica vasi Gyulevesz, 24 hiš z gospodarskimi poslopji. Zažgali so najbrž potujoči cigani, ki jih sedaj zasledujejo.

KISJENOL 4. (Ogr. biro). Pogorel je mlin, lastnina nadvojvode Josipa, z vso opravo in ogromno zalogo žita ter z vsemi postranskimi poslopji. Škoda je nad 200.000 kron. Mlin je bil zavarovan.

Delavski nemiri v Antverpenu.

ANTVERPEN 4. Nemiri v okolici pristanišča so trajali ves sinočni večer. Policija je večkrat nastopila proti množici, pri čemer je bilo mnogo oseb ranjenih. Policija je petkrat rabila orožje. Več oseb je bilo poškodovanih. Aretovanih je bilo trideset oseb. Štrajkujoči so les na lesnem trgu polili s petrolejem ter ga potem zažgali.

Dogodki v Maroku.

PARIZ 2. Neka brzjojavka „Agence Havas“ iz Casablance poroča o podrobnostih o boju od 1. septembra, ki je bil hudi kakor prejšnji boj. Ob 12. uri in pol popoldne je general Drude ukazal oddelku, naj poizve, kje da se sovražnik nahaja. Ob 1. uri in pol je zdel oddelek pri nekem poslopju na 200 Marokancev, ki so tvorili predstražo mehale iz Taderata. Gumieri so razjahali konje ter so začeli streljati na Marokance, ki so na streljanje živahno odgovorili. Konjiki so potem zopet zasedli svoje konje ter se umaknili. Marokanci so jih zasledovali. Tedaj je pa iz gromovja prodrla pehota. Gumieri so krenili na levo in Marokanci, ki se niso mogli navalu ustaviti, so bili vsprejeti s silnim ognjem. Istočasno je na njih streljalo tudi topništvo. Marokanski jezdec so se umaknili ter šli po ojačenje, nakar je naglo prikorakala močna maroška kolona. Ker je vspricho tega nasakoka postal položaj nevaren, je general Drude kmalo odpisal nekoliko pehote in topništva, ki se je postavilo pri sprednjih stražah. Na desni strani je boj ponehal, razvil se je pa na levi strani. Na vseh straneh so se pojavili oddelki konjstva in pehote, na kar se je general Drude podal na bojišče in 12 topov je pričelo streljati. V vrstah sovražnika so nastale štiri velike praznine. Z malimi presledki je trajal boj do 5. ure in tri četrti popoldne, o katerem času so maročanski konjiki obnovili napad. Francoska pehota in topništvo sta pa silno pokončala maroške vrste. Proti noči ob 6. uri in en četrt je general Drude ob varstvu konjice umaknil top-

ništvo in potem tudi pehoto. Na francoski strani so bili ranjeni štirje infanteristi in nekoliko konjnikov.

CASABLANKA 4. [Ag. Havas] Čete, ki so bile odposlane na rekognosiranje, so se povrnila semkaj, potem ko so imele z mehale in rodovi iz okolice mesta hud boj. Maročani, katerih je bilo znatno število, so imeli ogromne izgube. Na strani Francozov je bilo osem mrtvih, med temi 4 častniki, in 17 ranjenec.

TANGER 4. Rod Beni Tassin, ki biva med Fezom in Rabatom, se je izjavil za Mulej Hafida.

FEZ 4. (Agence Havas) Sultan je poklical uleme, ki so razsodili, da se ima Mulej Hafida, ki so ga proglasili sultanom, smatrati za upornika in da se ima sultanu Abdul Asisu izjaviti popolno zaupanje. Zbrani so razpravljali tudi o možnosti, da bi se na Francoskem najelo posojilo.

PARIZ 4. Admiral Philibert je včeraj brzjojavil: Zadnje iz Feza dospele Evropejce je križar „Forbin“ izkrcal v Larasu. V primorskih mestih je mir. Vojaški oddelek, ki je šel 10 kilometrov vzhodno od Casablance na rekognosiranje, je večkrat zadel na odpor, povsod je razgal sovražnika ter se na to vrnil. Oalopni križar „Gloire“ je podpiral akcijo s 150 strelji iz topov.

LONDON 4. „Daily Mail“ poroča iz Casablance od 2. t. m.: Pisma iz Feza javljajo, da so bili umorjeni bratje Tazi, minister za unanje stvari Abdelkim Beri Slinan in drugi zastopnik sultanov v Tangerju. — Umor so izvršili pristaši kaida Mehnerja, višega komornika na sultanovem dvoru. Bratje Tazi so imeli neomejen vpliv na sultana. Pripisujejo krivdo na polomu države. Mislili so samo, kako bi pomnožili svoje bogatstvo, ki je cenijo na milijone. Govori se, da bi to premoženje zadostovalo, da se poplača vse dolgove Maroka.

Rusija.

Minister Izvolski.

PETROGRAD 4. Minister za unanje stvari Izvolski ostane štiri tedne v inozemstvu, ter obišče Pariz, London in Rim.

Kolera.

PETROGRAD 4. Kolera se zelo razširja. Iz Novgoroda poročajo, da je tamkaj na novič obolelo 13 oseb. Na petrograjske hišne posestnike so bile izdane stroge odredbe.

Odeški guverner proti Židom.

PETROGRAD 4. Radikalna lista „Reč“ in „Rus“ poročata iz Odeše: Borzni odbor je odposlal k guvernerju Glagolevu deputacijo, ki je prosila za varstvo proti pogromom in zlostavljenju. Guverner je deputaciji odgovoril, da zadeva krivda Žide same, ki se kažejo vedno revolucionarne. Borzni odbor je baje pozval Žide, naj se pobotljajo, češ, on nima nikake moči. Bolnišnice so prenapolnjene ranjenih Židov. V oficijelnih listih ni nikakih takih poročil.

Dovršeno je! Novi volilni red za Goriško sankcioniran!

O tem usodnem dejstvu nam pišejo iz Gorice:

„Dovršeno je! Novi volilni red za goriški deželni zbor, sprejet v zadnjem zasedanju dež. zbora goriškega, je **zadobil cesarsko potrjenje** ter se pričakuje o tem uradna vest dan na dan. Kako je prišlo do tega, da se je vlada slednjič premislila in predložila ta volilni monstrum v sankcijo, se ne ve še, a moralo se je na njo gotovo močno vplivati, da se je odločila za ta korak, ko je bila še meseca aprila odločno nasprotna novemu volilnemu načrtu. Zastonj so bile torej vse deputacije in vsi protesti slovenskih občin in društev! Bog odpusti grehe njim, ki so zakrivali ta atentat na slovensko narodnost na Goriškem!

Po novem volilnem redu bo štel goriški deželni zbor 30 poslancev in sicer knezonadškofa kakor virilista, 6 poslancev veleposestva, 5 poslancev mest in trgov, 2 trgovske in obrtne zbornice, 10 kmečkih občin in 6 splošne volilne kurije.

Če tudi se je povišalo število poslancev za osem, je razmerje med Slovenci in Lahi nespremenjeno. Zadnji imajo vedno eden glas večine, ker se škof navadno ne udeležuje sej, in bodo slovensko manjšino še naprej terorizirali, ako se novi poslanci ne postavijo odločno po robu. Volilci naj se torej že sedaj pridno pripravljajo na volilni boj, ker sedaj gre za **biti ali ne biti!**

Za danes naj pojasnimo le volitev iz veleposestva; drugi razredi pridejo o priliki na vrsto. Veleposestvo je razdeljeno v dva volilna okraja ter volita vsak po tri poslance.

Prvi okraj sestavlja mesto Gorica, politični okraj goriški, tolminski in sežanski ter občine Devin, Doberdol, Biljana, Kožbana in Medana gradiščanskega okraja; drugi okraj obsega gradiščansko glavarstvo brez navedenih slovenskih občin. Prvi voli v Gorici, drugi v Gradiški. Za pravico volitve v veleposestvu mora se plačevati najmanj 100 kron realnega davka. Veleposestniki nimajo pravice voliti v kakem drugem razredu, in volijo lahko tudi s pooblastilom.

Za vsaki volilni razred vršile se bodo volitve eden in isti dan po vsej deželi z listki. Najprvo voli splošna kurija, potem kmečke občine, mesta in trgi ter trgovska in obrtna zbornica, zadnje veleposestvo. Imeniki velepostnikov ter volilcev trgovske in obrtne zbornice morajo biti uradno objavljeni; reklamacije in pritožbe zadnjih dveh razredov rešuje namestništvo, druge se vračajo županstvu, katera jih morajo poslati politični oblasti v treh dneh. Glasovnice se ne bodo izdajale uradno, marveč more zapisati vsak volilec sam imena kandidatov na kosček papirja. (Da jim tega ne bo treba delati, bodo že skrbele razne stranke, ki več nego gotovo poplavijo deželo s tiskanimi glasovnicami).“

Dovršeno je! — vsiklik naš dopisnik. Da, dovršeno je. Dopisnik pa pravi tudi, da ne ve kako da je prišlo do tega, da je vlada ta volilni monstrum predložila v sankcijo. Mi pa vemo nekoliko in moramo priznati, da vladi ni bogve kaj očitati, ako je — se svojega birokratičnega stališča, ki se drži vedno le mrtve črke in forme — sankcionirala voljo Pajerjevo. Naša birokratična vlada zahteva le, da je ustrezno mrtvi črki zakona in potem zahtevani formi. Ne briga se dalje za voljo in mišljenje državljanov. Tako je bilo tudi ob vprašanju sankcije volilnega reda, vsprejetega od deželnega zbora goriškega. Večina prebivalstva obsoja to delo dež. zbora, vidi v njem ljuto krivico. Z veliko protestno akcijo poklicanih faktorjev-zastopnikov naroda je dala večina v deželi izraza svojemu ogorčenju na tem atentatu na pravico večine v deželi do primerne moči in vpliva na avtonomno upravo v deželi, na zakonodajno delovanje v deželnem parlamentu. Ali vlada se ne briga za javne proteste in ogorčenje naroda; ostaja indiferentna nasproti dejstvu, da so oni, ki so fabricirali ta monstrum, da je deželni odbor v pravem pomenu besede utihotal to gorostasnost v zbornico; zanjo obstoji le vprašanje: je-li bil novi volilni red formalno pravilno vsprejet?!! Za njo je bilo odločilno dejstvo, da je bila volilna reforma pravilno vsprejeta v plenumu od velike večine, sestavljene iz obeh strank.

In to se je zgodilo ne na neprecenljivo škodo (ki se za dolgo časa ne bo puščala popraviti) naroda, ampak tudi na sramoto tistih njega zastopnikov, ki so sodelovali na ustvarjanju toliko krivične predloge in so glasovali zanjo.

Za vlado je bilo odločilno dejstvo, da je bil novi volilni red soglasno vsprejet v deželnem odboru, v plenumu zbornice pa z veliko večino iz zastopnikov obeh narodnosti. Iz tega soglasja je izhajala vlada — če tudi jo je morala protestna akcija prepričati o nasprotnem — zaključek, da novi volilni red mora biti pravičen in da ni na škodo nobeni narodnosti!

Ta formalna pravilnost je bila odločilna za birokratično stališče vlade. Seveda: da se uvažuje jasno izražena volja naroda, ne bi bila predložila te nesrečne volilne reforme v cesarsko potrjenje. Ali kazalo bi na skrajno najvost, ako bi bil kdo kaj takega pričakoval od avstrijske vlade. In pa še celo, ko poznamo razpoloženje te vlade nasproti obema narodnostima v deželi! Kaj bi moglo biti ugodnega zanj, nego da je mogla ugoditi italijanski manjšini v deželi in se pri tem sklicevati na tozadevno soglasje med obema narodoma?!! Bila je Italijanom na uslugo, mogla je zadati Slovincem krvav udarec, a se more vrhu vsega še ponašati se svojo nepristranostjo, z dobrohotnostjo na obe strani z upoštevanjem volje zakonitega zastopstva naroda.

Mi vemo že dolgo vse to in pričakovali smo sankcije te volilne reforme s tisto gotovostjo in tistimi občutki, kakor pričakujemo smrti prijatelja, o katerem je že dolgo znano, da ni več rešitve zanj in da bo moral ležati v hladni grob. Vest o njegovi smrti nas pretresa, nas napolnjuje z žalostjo, ali presenetila nas ni!!

„Bog odpusti grehe njim, ki so zakrivila ta atentat na slovensko narodnost na Goriškem!“ Tako vsiklik naš dopisnik. In mi pravimo: da, Bog jim odpusti, ker narod jim ne more od-

pustiti! Zato smo bili nastopili — in naroden greh bi bil, ako bi ne bili nastopili — z odkrito sodbjo in smo označili kakor disastrozno tako politiko, ki je iz nizkotnih strankarskih ozirav dopustila, da je slovenski večini v deželi za nedogledne čase zaprta pot do primerne moči in vpliva v zakonodajnem zastopu dežele, kjer se odloča o najvažnejših kulturnih in gospodarskih interesih naroda — o mnogovrstnih vprašanjih, ki zassecajo globoko v življenje naroda! Vedeli smo, da si nakopljemo s tem strupeno sovraštvo od strani njih, ki so — grešili. Ali to nas ni moglo preplašiti, da ne bi bili odkrito govorili, kakor nam je velevalo slovensko prepričanje naše. In taka ostra sodba je bila opravičena tem bolj, ker stoji neutajljivo dejstvo, da bi bili zastopniki slovenske večine v deželi lahko igranje preprečili takov atentat na pozicijo naše narodnosti! Sovražstvo je res izbruhnilo in sledilo je masčevanje svoje vrste, kakor je že običajno ob sedanjih političnih razmerah v našem narodu. Proglasebili smo bili za liberalce, za brezverce, sovražnike vere in krščanstva. Koliko hinavstva, koliko zlobe, koliko onečestvenja čustva religije je v takem lažnjivem zatemanju resnice!!! Stali mari zvestoba do vere in spoštovanje verskih institucij identična z — odobravanjem zločinov na interesu naroda?! Mi pravimo marveč, da mora tako opravičevanje grehov na kulturnih, narodnih in gospodarskih interesih z verskimi čuti sčasoma dozoreti v narodu razpoloženje, ki nikakor ne bo na korist ne verine ne cerkvi!

Rekli smo in pričakujemo — da nas bodo dalje psovali z liberalci in brezverci!

Kar se pa tiče vprašanja, kako ublažiti — kolikor je to sploh možno — udarec, ki ga je zadobil slovenski del Goriske z volilno reformo, oziroma vprašanja, kakova ima biti taktika slovenskega zastopstva v prihodnjem deželnem zboru Goriskem, je to odvisno od vprašanja: kako bo sestavljeno to prihodnje slovensko zastopstvo?! Tu pa izjavljamo odkrito že danes: kolikor bomo le mogli, bomo vplivali na to, da pridejo od slovenske strani v deželni zbor možje, ki ne bodo poznali tiste popustljivosti in tistih obzirnosti do Italijanov in do vlade, ki je doslej tiščala naš življenj v razmerje obnemoglosti in slepe poslušnosti in ki je našo slovensko stvar vodila od neuspeha do neuspeha, od poraza do poraza, katera politika neuspehov in porazov je dobila svojo krono v — novem volilnem redu!

Vprašanje imenovanja jugoslovanskega ministra-rojaka.

„Pokretu“ pošilja z Dunaja — kakor povdarja — dobro poučena oseba dopis, ki podaja zanimivih podatkov o zgoraj rečenem vprašanju. Trdi, da to vprašanje ni stopilo z dnevnega reda in da je aktualno tudi za kulise. Razni demintiji, v kolikor prihajajo od strani vlade, imajo namen pokazati, da vlada ne urgira tega vprašanja ter da bi se celo le s težavo odločila za realiziranje tega novega ministerstva. Toda vse to je le maneuver, da bi to mesto čim dražje prodala jugoslovanskim poslancem. Kar se pa tiče demintijev od strani nekaterih poslancev, treba uvaževati, da se že sedaj bore razne osebne ambicije, pak ni nikomur drago, da se že sedaj govori o tem vprašanju. Vprašanje jugoslovanskega ministra je izšlo z one strani poslancev, ki ni odobraval reške resolucije, ampak je hotel jugoslovanske sile koncentrirati na tej strani Litve. Nove aspiracije krščanskih socialcev in veliko-avstrijske so šle v prilog tej misli. Vlada Beckova ne le da ni v principu proti temu, marveč je za to kreacijo, le da bi hotela napraviti dobro kupčijo. Za tako ministerstvo so v prvi vrsti klerikalni Slovenci, krščanski socialisti in vlada. Vsi se strinjajo v tem, da treba ustvariti protitežje ne le proti Ogrski, ampak tudi proti Hrvatski. In to tako, da se ustvari v glavnem solidarna in preko jugoslovanskega ministra ujedinjena grupa slovenskih in hrvatskih avstrijskih pokrajin. Kakor ima Hrvatska svojega ministra v Pešti, tako naj ima Slovenska in Dalmacija svojega ministra na Dunaju. To ministerstvo bi bilo velikega političnega vpliva, ker bi vezalo vse niti južnih pokrajin ter bi vplivalo na jedinstveno politiko v teh deželah: držalo bi jih v pesti. Ali imelo bi tudi teoretično o važnost, ker bi na neki način dajalo povoda avstrijski vladi, da govori avstrijskim Hrvatom in Slovincem: čemu naj bi vi grantirali onkraj Litve, ko imate tu isto in še bolj, nego da bi bili s Hrvatsko pod madjarskim imperijem?! Imate svojega ministra, a to je pot do ujedinjenja južnih pokrajin. Tu bodite mirni in nam hvaležni! S zvezo s tem pojde se s tesnejim privezanjem in v ta namen se dela na vseh linijah za organizovanje krščansko-socialnih strank ne samo na Slovenskem, ampak tudi v Istri. Meni se tudi na Dalmaciji.

Ali vlada dunajska čaka in odlašja z rešenjem tega vprašanja zato, da vidi, kaj bo primernejše: ali da dā ministerstvo takoj slovenskim krščanskim socialcem, ali pa bo potrebno s tem mestom privezati Dalmacijo, da se odreče politiki novega kurza in težnji po zjednitju s Hrvatsko. Zato je tu tudi osebno vprašanje velike važnosti. Susteršičeva kandidatura za to ministerstvo je že iz začetka padla iz raznih razlogov. Morda

ravno zato dementira on toliko vso to akcijo. Obstoje kombinacije s Slovincema Šuklje-tom in Plojem in z dalmatinskim poslan-cem Vukovićem. Se-li odloči za takega Slovence, ali za Vukoviča, to bo odvisno od politične primernosti, posebno od vedenja Dalmacije sedaj v deželnem zboru, in potem od vedenja Jugoslovancev ob ponovnem sestanku državnega zbora in ob ustvarjanju večine.

To so zares velezanimive in važne stvari, ki nam jih pripoveduje „Pokretov“ dopisnik. Odgovornost prepuščamo seveda rečenemu viru.

Socializem in zahteve narodnosti.

Pod tem naslovom prinaša „Balkan“ članek, v katerem se bavi z evolucijo, ki se vrši v socializmu. Govoreč o parlamentnem klubu socialne demokracije v parlamentu na Dunaju, opozarja člankar, kako so se češki socialni demokratje zavzeli za pravo češkega jezika ter pravi, da socialistična stranka naj bi bila neka Avstrija v malem — nekaj prvi forum, na katerem bi se pomirili narodni spori. Ako hočejo socialisti ostati zvesti načelu objektivnosti in tolerancije v narodnostnem pogledu, ako hočejo ostati stanovska stranka, bodo morali reševati narodnostna vprašanja na principu ravnopravnosti in svobodnega razvoja. Bodočnost pokaže, v koliko bodo socialisti odgovarjali tej zahtevi. Tolažljiva je pojava, da se češki soc. niso odrekli pravičnim zahtevam češkega naroda. Ako se bo napredovalo v tej smeri, moremo se nadejati, da bo imel novi avstrijski parlament novo veliko skupino, ki bo narodno vprašanje v Avstriji motrila objektivno in ki popravi morda to, kar so Nemci zakrivali skozi decenije, zlorablajoči svojo nezasluzeno hegemonijo.

Ni še čas, — nadaljuje „Balkan“ — da bi se izpregovorila o tem zadnja beseda. Če tudi je tolažljivih simptomov, vendar se ne moremo niti od daleč nadejati, da bi socializem na vseh kočljivih točkah v Avstro-Ogreki vršil tako misijo. V Trstu opažamo celo povsem nasproten pojav: vidimo, da se socialistična stranka stavlja v nasprotje s slovenskim elementom, pa bilo tudi, da jo ta element deloma podpira. Na lojalnem vedenju naših socialistov moramo jako dvomiti po dogodkih od minole nedelje in po pisanju njihovih organov, v katerih se kaže neprikrita narodnostna mržnja. Nu vendar ne izgubljammo nade — pravi „Balkan“ —, da bo tekom časov vpliv dobre šole čeških nemških in poljskih socialistov deloval na njihovo grupo v Trstu in v Istri. Potem utegne objektivnost, na katero so socialisti že po svojem programu navezani, delovati plodonosno za rešitev vprašanja med Italijani in nami!

A ravno v Trstu in v Istri bi bila ta objektivnost rešilna še iz jednega drugega razloga: olajšavala bi delo delavske stranke v drobnejih, vsakdanjih vprašanjih, ki so bila od nekaj izbrano njihov polje. Zdrava in razuma komunalna politika, sanacija nekaterih občin — vse to bi se dalo izvesti, seveda vedno na temelju pravičnega sodelovanja. Za delavstvo je ta del političnega dela velike važnosti ker se v njem more najbolj izčistiti stanovski interes, ki bi moral biti za socialistično borbo najglavnejše važnosti!

„Balkan“ zaključuje: Pri nas je vse to na žalost le vprašanje bodočnosti. Ali razvoj razmer med socialističnimi poslanci v Avstriji daja nam nade, da je ta pojava le prehodna: Daszynski in Sokup bosta paralizirala Pittonija ne le na Dunaju ampak sčasoma tudi — pri nas!

Iz Hrvatske.

Madjarski socialisti o hrvatskem vprašanju.

Socialistično glasilo „Nepszava“ piše v svoji številki od torka na uvodnem mestu o hrvatskem vprašanju. List pravi: Hrvatsko vprašanje se čim dalje bolj zaostrojuje. Vlada sama je pričela uvidjati, da se dru. Rakodczay ne posreči razrešiti ta vzel. Nove unijonistične stranke ni možno sestaviti; vsled tega namerava vlada razpustiti hrvatski sabor. To dokazuje, da so Hrvate nadmudrili Madjare, ko niso hoteli verovati in spiriranim vestem iz Budimpešte, ampak so vzlic izjavam, da ne bo sabor razpuščen, nadaljevali po deželi volilno agitacijo. Ni verjetno, da bi mogle nove volitve koristiti nameram madjarske vlade. Z nasilnimi volitvami dosežajo se samo hipni vspehi: v borbi proti zavednemu hrvatskemu narodu mora madjarska vlada konečno podleči.

Rakodczay v Budimpešti.

Nekateri budimpeštanski listi poročajo, da pride ban Rakodczay koncem tega tedna v Budimpešto, da se posvetuje z ministrom dr. Wekerlom o konečni določitvi svojega programa. Še le po rešitvi te okolnosti se prične z nekoliko člani koalicije resno delati o saniranju položaja v Hrvatski.

Proglaseenje pragmatike na Hrvatskem.

Neki budimpeštanski list piše: Zakon o železniški pragmatiki ni bil do sedaj še proglasen v Hrvatski, in istotako je tudi malo nade, da bo proglasen po sklicanju hrvatskega sabora.

Glagolica se obnovi?

Splitakemu „Našemu Jedinstvu“ javljajo iz Rima, da je ob vprašanju glagolice nastal

zopet preobrat. Z ozirom na politične dogodke v Dalmaciji in na Primorskem da se je rimska kurija odločila, da ne izvede naredeb proti glagolici, tudi če jih formalno ne preklicje. Glagolica da se via facti povrne zopet v prejšnjo posest, t. j. da zamore vsak duhovnik po volji služiti mašo latinski ali staroslovenski in sicer v vsaki cerkvi brez omejenja.

Demistija grškega patrijarha Joachima III.

Glava grško-pravoslavne cerkve v Turški, carigradski patrijarh Joachim III., je 31. avgusta podal svojo ostavko, kakor se govori, radi tega, ker je naletel na potežkoče pri turški vladi in pri velevladstvih.

Patrijarh je rojen v Carigradu, bil je škof v Varni, nadškof v Solunu, a leta 1878 je postal prvkrat patrijarh v Carigradu. Leta 1884 se je radi spletakarenja svoje duhovščine odpovedal patrijarhatu ter živel potem 17 let na gori Atos. Leta 1901 ga je sveti sinod zopet izvolil patrijarhom ter je bil z velikimi slovesnostmi ustoličen v Carigradu. Imel je hude nasprotnike v lastni duhovščini in tudi v sinodi je naletel na velika nasprotstva, ker se člani sinoda nagibljajo na panhelenske tendence, dočim je Joachim III., kakor ekumenski patrijarh posvečeval enako pozornost Grkom in Slovanom in je hotel biti pravičen obojnim.

Dogodki na Ruskem.

Sestanek carja Nikolaja z angleškim kraljem.

Petrograjski „Svet“ poroča iz zanesljivega vira, da se car Nikolaj in angleški kralj Edvard sestane v finskem vodovju. Kralj Edvard pride tjakaj iz Danske, kamor se poda.

Carški ukaz proti Židom.

Neki carški ukaz določa v spopolnitev zakona o verski svobodi, da Židje, ki so prej prestopili na pravoslavno vero ter so se sedaj zopet povrtni v židovstvo, izgube vse državljanske pravice, pridobljene s prestopom na pravoslavlje in da se imajo izgnati iz zemlje za naseljenje.

Smrtna kazen.

Iz Petrograda javljajo, da so bili v torek obešeni Nikitenko, Samiavski, Burgin in Naumov, ki jih je vojno sodišče obsodilo na smrt radi pripravljanja atentata na carja Nikolaja.

Pogrom v Odesi.

Iz Odesse poročajo, da je zveza ruskih ljudi organizirala pogrom, da masčuje smrt nekega častnika in treh policistov, ki so ponesrečili pri eksploziji neke bombe, najdene o priliki neke hišne preiskave. Členi omenjene zveze so letali po mestu in streljali na Žide. Trije Židje so bili ubiti, mnogo njih pa ranjenih.

Drobne politične vesti.

Agitacija proti nemškimi šolam v Pragi. Iz Prage poročajo, da za vzema agitacija Čehov proti nemškimi šolam v Pragi čim dalje večje dimenzije. Češki listi so priobčili mnogo naslovov čeških roditeljev, ki pošiljajo svoje otroke v nemške šole.

Razburjenost v Perziji. Iz Teherana poročajo, da je položaj v deželi silno napet. Stroge odredbe vlade so prebivalstvo do skrajnosti razburile, in temu se ima pripisati tudi umor velikega vezirja.

Srbski kongresni odbor. Iz Sremskih Karlovcev poročajo, da so v torek pod predsedstvom vladke Zmejanovića pričele seje kongresnega odbora. Seje bodo trajale nekoliko dni.

Dnevne vesti.

Kdaj se povrnemo v Evropo? Predvčerajšnji „Piccolo“ se trudi na svoj znani, perfidni, za resnico nimalo meneci se način, da bi našel analogijo med dogodki v Trstu in v — Makedoniji! Kukor v Makedoniji razsajajo „bande“, tako da razsajajo tudi v Trstu. Razlika da je le ta, da se vnanja politika Avstrije trudi za mir v Makedoniji, dočim se notranja politika ne meni za mir v Trstu, — kakor da Trst ne leži v Evropi!! In vendar bi mi — vsikla „Piccolo“ — hoteli živeti evropsko življenje. In izvija se mu težak vzdih iz izmučenih prsi: „Ali zdi se, da to ni možno!“

Za tem pa sledi pretresljiv — roman o mučeništvu „Trsta“ pod trdo pestjo Slovencev, roman, kakor ga more v taki pestri slikovitosti in bujni raznovrstnosti v barvah, ki morajo pretresti živce slehernemu „cittadinu“ (h katerim pa seveda Slovincem ne prišteva!) napisati le znana bujna orientalska fantazija in še bolj znana brezprimerna brezvestnost „Piccolovih“ pisateljev! Kdor to čita, a ne pozna infernalne zlobnosti, perversnosti, moralne pokvarjenosti ljudi, ki vse to — lažejo, mora misliti, da Slovenci kar pobijajo ljudi po ulicah in da ni nikdo več varen svojega življenja!! In vse to da se vrši ob mirni azistencijski policiji!

V podkrepljenje te svoje poslednje — laži, našteva „Piccolo“, kako da se aretuje Italijane enega za drugim, Slovencev pa ne!! Dobro je je zadel, ta novinarska nesnaga! Mari naj Slovence zapirajo za to, da „bande“ — govorimo s „Piccolom“ — rokovanjave pred kavarno Chiozza insultirajo mirno mimo idoč Slovence?! Mari naj Slovence zapirajo za to, da „bande“ po tolovajski napadajo slovenske sprevoce in razbijajo glave tudi Neslovincem?! Mari naj Slovence zapirajo za to, da „bande“ napadajo s kame-njem lokale, ter prelivajo kri ljudi, ki so

mirno sedeli v teh lokalih in niso dali ni najmanjšega povoda za to?! Ta bi bila lepa: „Piccolove“ bande naj bi svobodno insultirale, napadale razbojniški, ranile slovenske ljudi, policija pa naj bi zapirala — Slovence, ker nočejo po suženjski držati hrhtov „Piccolovih“.... bandam!

Ako bi hoteli redarstveni organi postopati po „Piccolovem“ zločinskem ukusu, bi se pregrešali proti svoji dolžnosti, proti svoji prisegi, bi bili zlikovci, ker bi protežirali krivce....!!

V jednom pa se strinjamo s „Piccolom“: skrajni čas je, da se Trst povrne v Evropo, v moderno in redno državo, kjer bo mogel sleherni mirno in brez strahu živeti svoje življenje, kjer sine bodo... bande prisvajale pravice do gonje proti vsakomur! Skrajni čas je, da preneha Trst biti mesto, v katerem se nasilneži in krivčniki, v katerih imenu laže in kleveče „Piccolo“, stavlja izven vsacega zakona! Zadnji čas je, da preneha biti kamoristični Trst država v državi ter da postane moderno mesto v moderni in pravni državi, kjer veljajo zakoni za vse ljudi in vse narodnosti enako. Zadnji čas je, da v Trstu zavladajo evropski odnosi!! In zadnji čas je, da zaprične vlada vršiti v ta namen svojo nalogo in dolžnost!!

Govorili smo tako-le malo po — evropejski!!

Ščavi in — internacionalizem. Pišejo nam: Minole nedelje, ko je bila dovršena „slavnostna“ retirada slovenskih, italijanskih in furlanskih „sodrugov“ in ko so ti mednarodni (!) bratci bili postavljeni na cesto, jih je vsprejela množica domačih in mestnih žena z ironičnim ploskanjem.

Junaki sodrugi so pa bruhali cele koše ščavov in p.... na naše slovenske može in tudi na ženske! Izrazov, ki so jih rabili proti ženam, dekletom in — otrokom, ne moremo navajati tu — ker so pretrivljajni. Tudi so ti sobojevniki za italijansko civilizacijo delali z rokami znamenja neverdne najelementarnejše omike. One štiri junake, ki so pobasali v žep steklenice — krčmarjevo last — in jih s ceste zalučali proti našincem nazaj na vrt, smo si dobro zapomnili! Ti junaki pridejo prej ali slej nam v pest in tedaj obračunamo z njimi. Sedaj vsaj vemo, kedo da so oni, ki nosijo steklenice v žepih in vemo tudi, da nam je Regent očital, da mi krademo kozarce! „Oggi dovemo onzerli“ (Danes jih moramo namazati), so govorili „sodrugi“, ko so šli proti vrtu „Narodnega doma“ v sv. Ivanu! Da bodo pa bolj gotovi — da bodo oni v večini, so si izmislili, dostojnih ljudi nedostojno zvijačo. Vstavljali so naše može med potoma in jim svetovali, naj ne gredo naprej, ker da bo danes tekla kri!!!

Doznavši za to nečedno zvijačo smo šli nekateri ven iz vrta z namenom, da dotične provokatorje izročimo na pristojno mesto, toda videč odločnost naših mož (noben se ni dal oplasti!), so jo junaki — pravočasno pobrisali. Za vsaki slučaj, ko bi se še kedaj dogodilo kaj sličnega, je dolžnost slehernega Slovence, da take provokatorje nauči na mestu — kozjih molitvic!

Kako smešni so! „Omnibus“ je pisal te dni: Ubogo italijanstvo tržaško, ako prihaja v nevarnost radi enega jednostavnega nadpisa slovenskega! V Trstu, v trgovskem mestu — v mestu, kjer se shajajo kupčevalci skoro vseh narodnosti, vodijo magistrat tako mali duhovi, da se Bogu vsmil! In pravijo še, da so „liberalni“! V resnici pa so nazadnjaki, teroristi, absolutisti v smislu najbolj barbaričnega principa kake države v Aziji.

Kako smešni so ti veliki branitelji italijanstva! Oni vedo, da Slovenci v Trstu so pravi pristni Tržičani, da tudi oni imajo enako pravico; ali ne: kamora si je dela v glavo, da jih proglasa za tujce. In pripoveduj danes, pripoveduj jutri, nevedeži verujejo slednjič vse, kar pripovedujejo kamoristični listi. Število tacih nevednežev — če tudi se je že precej zmanjšalo — je še vedno dovolj veliko; ali raste tudi število zavednih Slovencev ki se od dne do dne bolj čutijo doma v svojem Trstu.

Našim trgovcem toplo polagamo na srce, da nasproti vajencem, ki so jim izročeni v pouk in vzgojo, vrše svojo narodno dolžnost s tem, da jih vpišejo v šolo „Trgovskega izobraževalnega društva“. Kakor vsako leto, tako odpre tudi letos imenovano društvo šolo za trgovske vajence. Pouk se bo vršil kakor poprej v dveh oddelkih. Prvi oddelek se bo poučeval ob nedeljah popoldne od 2.—4. ure, drugi pa ob sredah zvečer od 9.—10. ure. V prvi oddelek se bodo vsprejemali vsi, brez izjeme, da se nauče potrebnih stvari iz računstva, zemljepisja, zgodovine itd., v drugi oddelek pa oni, ki si žele pridobiti potrebnega znanja iz knjigovodstva in deloma meničnega prava ter ob enem izpopolniti se v računstvu. V ta oddelek se vsprejmejo le oni, ki imajo že malo več naobrazbe in so torej že zadostili zahtevam I. oddelka. Vabimo torej vse trgovce, da svoje vajence takoj vpišejo v to šolo, kar morejo storiti vsaki dan pri društvenem tajniku v „Trgovsko-obrtni zadrugi“ od 9.—12. dop. in od 3.—6.

pop. Vajenci pa naj prinese seboj tudi zadnje sprave.

Pouk se prične za I. odd. s 15. t. m., za II. odd. pa z 18. t. m.

Poroke, rojstva, smrti. V tednu od 25. do 31. avgusta se je v tržaški občini poročilo 42 parov. Rodilo se je 132 otrok, to je 68 moških in 64 ženskih; od teh 23 nezakonskih. Umrlo je 79 oseb, in sicer 41 moških in 38 ženskih; od teh 27 izpod enega leta.

Iz pravosodne službe. Sodni avskultant I. Mazzini je premeščen iz Gorice v Rovinj. Iz Rovinja je premeščen sodni avskultant dr. Herman Ferjančič v Gorico, a dr. Mat. Lovrenčič na Krk. — V pokoj je stopil deželni sodni svetnik v Gorici Rihard Zörner. Posveti se odvetništvu.

„Čebelica“ se je zopet vzbudila. Kaj je „Čebelica“? „Čebelica“ je mala hranilnica, ki je v zvezi s „Trž.“ hranilnico in posojilnico in v katero se lahko ulaga od 20 stotink višje. „Čebelica“ je posebno važnega pomena za otroke in mladino sploh; zato je dolžnost narodnih starišev, da že v kalj zgodnje mladosti navajajo svoje otroke k štedenju, kar bo veliko koristilo. „Čebelica“ uraduje vsako soboto od 7—9 ure zvečer v Čitalnici pri Sv. Jakobu.

Vžigalice se podraže. Avstrijske tovarne so s 1. septembrom nekoliko podražile cene vžigalic. Občujljajo pa, da v kratkem vžigalice še bolj podraže.

Konec vročine in suše. Že predvečernjim popoldnem je bilo začelo deževati. Imeli smo več hudih nalivov, posebno pa predminolo noč. Vmes je pa treskalo in grmelo. Nalivi so se ponovili včeraj predpoludne in popoldne. Včeraj okoli poludne je začel pihati hladni veter. Temperatura je padla včeraj popoldne na + 20° C. Proti večeru se je pa zjasnilo.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Zopet roparski napad. Predsinočnjim ob 1. uri je železniški čuvaj Čuk ki služi v stražnici takraj rocolske postaje, napravil običajni obhod po progi v smeri od mesta proti postaji v Rocolu. Med potjo sta pristočila k njemu dva neznanca človeka ter ga vprašala, če ima uro. — Še le ko jima je Čuk zatrdil, da nima niti ure ni norčija pri sebi, sta ga pustila iti dalje. Čuk se je vsled tega tako prestrašil, da se ni upal vrniti se iz postaje Rocol v svojo stražnico sam ter sta ga morala dva železniška uslužbenca spremiti. Ravno tem blizu, pod mostom, je bil pred kakim mesecem poduradnik železniške postaje v Rocolu Knafelc, napaden od dveh roparjev, ki sta mu odnesla uro verižico in nekaj kronic. Eden teh rokovanj ev je prišel pravici takoj v pest, pa noče ovditi, svojega pajdaša, ki je do sedaj še neznan. Ko je ravno isti Knafelc dne 2. t. m. ob 9. uri zvečer pričakoval na progi vlak, ustretil je nekdo od rocolske strani proti njemu, a k sreči ga ni zadel in krogla je obšla v železniškem poslopju. Sodi se, da je bil to čin maščevanja njegovega še neodkritega napadalca. Razumi se, da so ti napadi prouzročili med tamošnjim železniškim osebjem veliko strahu. In to ni čuda, ker rocolska postaja z okolico je ravno tako preskrbljena glede varnosti, kakor najzadnja gorska vasica. Ko se je šlo za ščititi samolaste napise na omenjeni postaji bile so tam straže noč in dan, sedaj pa, ko se gre za osebno varnost je ni viditi straže skoraj nikoli. Ako so toraj merodajni krogi uvideli za neobhodno potrebo, da so stražili krivične napise na rocolski postaji, naj bodo vsaj dosledni in naj poskrbe, da bo na tej postaji in v nje okolici tudi javna varnost osigurana.

Požar. Včeraj v jutro ob 3. uri je nastal požar v trgovini jestvin g. Mihaela Jorasa, ki je v hiši št. 81 na reški cesti. Gasilci, pozvani telefoničnim potom, so bili kmalu na licu mesta ter so imeli mnogo opraviti, da so pogasili, kar se jim je posrečilo še le po tri ure trajajočem napornem delu. Stanovalci prvega in drugega nadstropja hiše so bili — iz strahu, da se ogenj razširi na vso hišo — znesli vse pohištvo na cesto. Seveda jim je vse pohištvo grozno pokvarjeno od dežja, ki je ravno tedaj padal, kakor da bi ga zlivali iz škafov. Splošna škoda se računa na 8000 K, a dočim je trgovec Joras zavarovan, morajo stanovalci hiše trpeti škodo sami, ker ni zavarovan nihče njih. — Poleg tega so pa razni uzmovič marsikaj izmaknili.

Vkradla je 5 letnemu dekletcu uhanje. Marija Marinkovič, ki stanuje v ulici del Volto št. 2, je prijavila predvečernjšim na policiji, da je neka neznanca deklina njen 5 letni hčerki Ani vzela na ulici iz ušes uhanje, vredne 9 kron. Ona je bila namreč pustila svojo hčerko samo na ulico, a tu — kakor pripoveduje imala Anica — je prišla k njej neka bosa deklina in jo začela gladiti po laseh. Ko se je Anica vrnila domov, pa ni imela več uhanov.

Prišel je v pest. Pred par dnevi smo poročali, da je neki neznan uzmovič krčmarju Brüwalderju, ki ima krčmo v ulici Porporella, vkradel iz krčme jopič, v katerem je bila hranilna knjižnica, ki je bilo na njo vloženi 44 kron. Povedali smo tudi, da je bil tat pustil tam svoj jopič. Predminolo noč je pa dal Brüwalder aretovati 39 letnega težaka Feliksa T., ki stanuje v ulici di Rena, ker ima namreč dokaze, da mu je ravno on vkradl jopič s knjižico. Feliks T. se nahaja pod policijskim nadzorstvom.

Nezanesljiv natak mora biti 23 letni Emil G., stanujoči v ulici di Riborgo.

Bil je v službi v krčmi „Alla Stella“, na trgu Carlo Goldoni. Predsinočnjim ga je pa dal lastnik krčme Štefan Dolenc aretovati, in sicer zato, ker sumi, da mu je vkradl iz nekega predala 30 kron denarja.

Na izhodu iz svobodne luke je bil predsinočnjim aretovan 25 letni težak Natale S., ki stanuje v ulici sv. Zenona. Aretoval in izročil ga je redarjem neki finančni stražnik, in sicer zato, ker je našel pri njem 6 kg. kave, ki jo je aretovani vkradel v svobodni luki.

Divna zastopnica krasnega in nežnega spola. Proti 16 letni Ani B., ki stanuje v ulici Concordia, je bila včeraj vložena na policiji ovadba radi zlobnega poškodovanja. A kje in kaj je nežna 16 letna Anica poškodovala? Bila je predsinočnjim v krčmi, ki je v pritličju hiše št. 3 v ulici del Solitario. Ni nam znano, kaj da so ji tam storili, a nekaj ji že ni bilo všeč, ker razbila je: 5 solnic, 6 okenskih šip, 8 kozarcev, eno litrsko steklenico, eno politrsko čašo za pivo, in 7 četritrskih čas za pivo, provzročivši skupno za 10 kron škodo.

Oj ti nežna 16 letna Anica! **Prevroče mu je bilo,** in sicer od prevelike množice popitega vina, in vsled tega se je začel — 39 letni cunjar Josip P. — slačiti predsinočnjim v ulici Malcantone. Sledil bi se bil do nezaga, da niso prišli redarji in mu to preprečili. A da bi se bil nesrečnež slačil. Ampak je obleko kar trgal se sebe. Sicer pa ni to prvikrat, da je to storil. — Nesrečnež je imel že večkrat opraviti s policijo in se sodiščem in je izgnan iz Trsta. Sodišče ga je spoznalo za nenormalnega, a policija mu je zadnje čase dovolila, da za poskušnjo biva v Trstu do konca tega leta. — Redarji so ga odvedli na stražnico v ulici dei Rettori. A ker je tam še dalje besnel in divjal, so ga dali ob 5. uri in pol zjutraj z nosilnico prenesti v mestno bolnišnico, kjer so ga zaprli v opazovalnico za umobolne.

Požar na parniku. Na angleškem parniku „Jago“, ki je predvečernjim dospel semkaj iz Hulla in je vsidran v svobodni luki, je bil včeraj ob 6. uri v jutro navstal požar v notranjih prostorih. Pozvani so bili takoj gasilci in obenem je bila obveščena tudi pristanišna oblast, ki je takoj poslala tja parnik „Audax“ s parno brizgalnico, dočim so gasilci prihiteli z drugo, a vporabili ob enem dve brizgalnici parnika „Jago“. Po 2. uri trajajočem delu se jim je posrečilo pogasiti. Vendar so ogenj, voda in dim poškodovali vse blago, ki je bilo v onem oddelku. Mej poškodovanim blagom je več svežnjev polenovke, več svežnjev novih vreč in mnogo sodov olja. Škoda še ni ocenjena.

Smešnica. Neki častnik je prosil za avdijenco pri cesarju. Avdijenca mu je bila dovoljena, a pod pogojem, da kar ima povedati pove v par besedah. Častnik je torej šel predložil cesarju prošnjo, radi katere je prosil za avdijenco, in je rekel: „Veličanstvo! Podpišite!“

Koledar in vreme. Danes: Viktorin. mučenec; Osvin; Nedelja — Jutri: Caharija, prerok; Nišan; Radonica. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 26° Celzins. — Vreme včeraj: deževno.

Društvene vesti in zabave.

Sv. ivanski tamburaški zbor priredi dne 15. septembra t. l. svoj prvi letošnji koncert se sodelovanjem bratskih društev „Slovenska straža“ iz Gropade in „Slovan iz Padrič“. Na programu bodo: tamburanje, petje, igra in ples. Koncert se bo vršil na vrtu gostilne g. Grgiča v Padričah, nakar opozarjamo že sedaj cenjeno občinstvo.

Darovi.

O priliki izleta svetoivanskih tamburašev nabrala gosp. J. Negode kron 6.10 stot. na zabavi pevskega društva „Slovenska straža“, iz Gropade v Bazovici; denar je naložen v svetoivanski „Hranilnici“.

Vesti iz Goriške.

Redek slučaj. Učenec nadaljevalnega tečaja Alojzij Copic iz Vrtovine je 26. avg. pobil na Čavnu 7 modrasov. Odsekal jim je glave in jih prinesel županu, da mu je izplačal določeno nagrado.

Iz Dutovelj. Dobili smo obvestilo, da se veselice, ki bo dne 8. septembra, udeleži tudi rojansko pevsko društvo „Zarja“ se svojim tamburaškim odsekom. Veselico priredi naše „Vinarsko in sadjarsko društvo“ a sodelovala bosta pevsko društvo „Zarja“ iz Koprive in „Vinogradniško in sadjarsko društvo“ iz Krepelj, korporativno z društveno zastavo.

Pričakovati smemo torej lepega narodnega praznika, ker je tudi vspej tako zanimiv. Preskrbljeno je tudi za izvrstno potrebo.

Iz popotne torbe. Posrečilo se mi je, da sem pobegnil vsaj za nekoliko dni ven iz tržaške peči, ven iz dušomornega, smrdljivega prahu, ven med brate na deželi.

Nova železnica je za take ravne bogataše zelo dobro došla, kajti od Vrdele do Rihemberka plača se le eno krono in 10 stotink — razume se, da v tretjem razredu! Dobro uro vožnje in že sem zagledal lepo vinorodno vipavsko dolino. V takozvani Vasi, prvo selo pod rihemberškim kolodvorom, sem našel na prve letovišnike Italijane, kateri uživajo tam dobri zrak, dobro studenčno vodo in pa fino vipavsko, zlato-rumeno kapljico.

Za sopotnika sem imel vrlega narodnjaka in posestnika g. C. s Proseka. Ker smo zadnje čase čitali o nekakemu boju radi

rihemberškega župnišča, smo takoj namerili naše poglede na to stran in naša sodba je bila, da sedanje župnišče ni le lepo in precej prostorno, ampak (v primeri z drugimi župnišči) naravnost krasno! Neki ugledni domačin nam je povedal, da je tudi cerkev sv. Urha dovolj prostorna, ako ne celo preprostorna, od kar se brejski občani izogibajo tega svetišča. Dostavil nam je vrli domačin, da so vsi farani složni v tem, da ne dovoli nikdar, da bi se zidala nova cerkev in novo župnišče. Pripravljeni da so vporabiti vsa dovoljena sredstva proti tem, za ravne občinarje, ogromnim troškom in so v tem vprašanju složni z Brejci.

Radoveden, kako stoji stvari v Brjah (to je podobčina sestojča iz 11 vasi), vdaril sem jo, spremljan po dveh prijateljih iz Trsta, preko nekdanjega „Oljkeveca“. (Sedaj je le malo oljk tam, kjer je bilo pred 30 leti polno tega plemenitega drevja). Letošnja zima je pokončala vsa oljkina drevesa in ne vem, kedaj in kedo prinese v te romantično lepe kraje zopet oljkino vejico ljube miru! Ogledovali smo si moderno urejene vinograde in divili se redu, čistosti in lepoti teh uzornih vinogradov. Mlade triletnete trte imajo letos toliko grozdja, kolikor ga niso imeli tam menda še nikdar! Grozd pri grozdu visi in lepo je videti ta dar narave. Srce nam je igralo in tu pa tam smo vsklikali: Bog te obvaruj, vrli kmet, pred vsako vremensko neugodo! Kdor se zanima za racionalno vinogradništvo, naj ne zamudi prilike ogledati si sedaj rihemberške in še posebno brejske vinograde! Tu najde celo vrsto domačih vzornih kmetovalcev, katerim nače-

Dalje na četrti strani.

= „ALLIANZ“ =

delniška družba za zavarovanje na življenje in rente na Dunaju
Ustanovljena leta 1890.

Družba vsprejema ljudska zavarovanja na življenje v tedenskih obrokih od 10 stot. naprej. Zavarovanja za vse sloje z zdravniškim spričevalom ali brez njega.

Dne 31. decembra 1906. je bilo v prometu 283.342 polic
z zavarovalno glavnico K 88.692.338.10
Garancijski fond znašajo po bilanci leta 1906 11.013.456.42

Za informacije in prospekte obrniti se je na glavno agencijo „ALLIANZ“

TRST, via della Caserma šte. 13.

Urad je odprt od 9. ure predpoludne do 3. popoldne.

(Vsprejemajo se lokalni agenti in produkterji)

Sobni slikar in lakirar GIORGIO PRIFTI, Trst

ulica San Michele šte. 5

Slika sobe v vsakojem umetniškem slogu, izvršuje tapetirarska dela s papirjem, prevzema dela novih zgradb.

CENE ZMERNE

Serravallo-vo železnato kina vino

za bolehe otroke in rekonvalescente

Provzroča voljo do jedi, utrjuje želodec
in ojačuje organizem.

Priporočeno od najslovečih zdravnikov v vseh
slučajih, kadar je treba se po bolezni ojačiti.

Odlikovano z 22 kolajnami na raznih razstavah in z nad 5000
zdravniškimi spričevali.

I. SERRAVALLO

TRST

Tovarna in zaloga barv, oljev in povlak

Raffaello Spazzali

se je preselila v ulico Riva Pescatori 20 Trst

TELEFON 19-39.

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asfalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement,
Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznane kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare
plasti na asfaličnih kartonih, skrilnih
ploščah in vsakovrstnem laminu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolina
kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opolnila olja,
mast za stroje, masila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane)
mast za vagona, mast-vaselina za kože, mast za orožje, volčilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Montfalcone) pri Trstu.

HOTEL BALKAN78 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji
Cene zmerno. Počakaj & 389**HOTEL BALKAN**

lije s svojo pridnostjo, naobrazbo in gostoljubnostjo tamošnji gospod nadučitelj. Tudi jaz sem se najprvo zatekel v podstrešje tega moza in njegove plemenite gospe, ter sem v njih družini užil nekaj srečnih uric. Obiskal sem med drugimi tudi Gregorčič-Čebrenovo gospo in njenega vrlega soproga. Tudi v tej hiši je doma prava slovenska gostoljubnost. Sploh sem opazil, da se to ljudstvo povsem razlikuje od onega, ki je živelo tu v prejšnjih dobah. Napredek je tako jasen, da se ga opazja na prvi pogled.

Prvi dan smo šli k reki Vipavi, kjer smo (z očmi) pomagali ribičem iz V. Žabelj loviti ribe! Vsepeh ni bil povsem negativen, kajti gosp. Čebren iz Žabelj nam je za naše pridno — kibiciranje podaril dve lepi (ime sem pozabil) ribi, a gospa Trpin, lastnica mlina v Kasovljah, nas je častila z dobro kapljico in pa, kar je še več, z izredno prijaznostjo. Grozdja imajo na Brjah vse polno in najplemenitejših vrst. Že sedaj je mnogo zrelega, dasi je še mesec do trgatve! Koliko in kakega vinca bo letos — ako ne prihrumi kaka neizgoda! K zaključku moram omeniti še, da sem na Brjih privrkat v življenju pil „Vipavski biser“. To je sladko vino, napravljeno iz najfinjših vrst grozdja, ki še, obrano in posušeno, masti še le na zimo. Lastnik tega, po mojem mnenju najfinjšega likerja je gosp. Pečenko Anton v vasi Pečenkovi. Zal, da se gosp. P. premalo trudi, da bi to redkost spravil v svet. Po mojem mnenju je ta pijača boljša od vseh šampanjcev in ne zaostaja za takozvanim „pikolitom“.

V politične in verske prepire, ki vladajo sedaj v Rihemberku in še posebno na Brjah, se ne bom spuščal. Svetujem pa, naj oni faktori, ki imajo v rokah (ali bi vsaj morali imeti) usodo občanov — gledajo kaj delajo. Razmere so tako napete, da prav lahko pride do skrajnosti, kar bi bilo obžalovati. Pogasite ogenj, dokler je še morda čas in ne prilivajte olja! Odgovornost za posledice bo in je že sedaj velika. Skušajte pomiriti duhove s tem, da se bratski sporazumete med seboj. Dajte vsakemu svoje in ne skušajte obremenjevati itak že do grla zadolženega kmeta-trpina. Liberalstvo in klerikalstvo prepustite drugim, bogatejšim ljudem in narodom ter bodite si bratje med seboj! Spoštujte prepričanje eden drugega in prilagodite svoje postopanje sedanjim modernim časom. Pustite brezvpešno tožarenje in grdo opravljanje. Mladina naj pridno čita (v svobodnih urah); pijančevanja in igre naj se posebno mladina izogiblje. (Resnici na ljubo moram omeniti, da je brejska mladina razmeroma precej zmerna in razumna) in videli bode, da se bo vsem godilo boljše. Še pozdrav vrlim brejskim pevkam in pevcem, kakor tudi pevodvji g. Možini. Popotnik.

Gospodarstvo.**Dvanajsti kongres poljedelskih društev v Srbiji.**

Iz Belegrada poročajo, da se bo dne 8., 9. in 10. t. m. vršil tamkaj dvanajsti kongres srbskih poljedelskih društev, katerega se udeleži mnogo gostov tudi iz drugih slovenskih dežel. Na programu je mnogo strokovnih predavanj o kmetijstvu.

Razne vesti.

Razvada poljubovati pse, se je zopet maščevala nad neko žensko v Birsbergu. Pred dobrim pol letom je začutila v želodcu bolečino, ki je postajala čim dalje hujša, dokler ni vprašala za svet zdravnika, ki jej je po daljšem zdravljenju povedal, da ima v telesu in celo v želodcu vse polno pasjih črvov. Ženska je hudo bolna in težko kedaj več ozdravi.

Palaca vržena v zrak. Iz Čikaga poročajo: Nova palača milijonarja Piase je bila v ponedeljek po noči z dinamitom vržena v zrak. Škode je milijon in pol dolarjev. Sodi se, da se je to zgodilo iz maščevanja.

Marconijev brzojav v vojni. Po vodom letošnjih italijanskih vojaških vaj se bodo prvokrat vršili poskusi z Marconijevim brzojavnim sistemom brez žic v vojne svrhe.

Telefon v kavarnah. Organizacija kavarnarjev v V. okraju na Dunaju je sklenila od 1. septembra za posamične govore na kavarniški telefon zahtevati od gostov po 10 stotink, od vseh, ki pridejo s ceste k telefonu pa po 20 stotink.

Koliko velja v Švici dober bik? V Ostermundigenu pri Berau je priprost kmet pripeljal na razstavo bika inolskega plemena, katerega je sam za se pred tremi leti kupil za 5000 frankov. Od njega je izredil 20 mladih bikov, katere je vse za visoko ceno prodal. Enega iz med teh bikov, starega 11 mesecev, je pripeljal tudi na razstavo. — Kupci so mu ponujali za njega 8000 frankov; prodati ga pa ni hotel za nobeno ceno, ker ga potrebuje sam za plemo.

Nezaslišana brutalnost uradnika. Iz Tarnopola poročajo: Na tukajšnje okr. glavarstvo je prišla 40-letna uboga vdova Marija Kuklinska prositi, da jej dajo nazaj ribiško mrežo, katero so jej vzeli, ker je brez pravice lovila ribe. Vdova je tako usiljivo prosila, da se je vsled tega uradnik razsrdil ter jo tako silno porinil iz sobe, da je vdova zadela z glavo ob steno in se takoj mrtva zgrudila.

Listnica uredništva.

Na razna došla nam vprašanja, zakaj dr. Rybař ne odgovori na poziv g. poslanca Pittonija v „Lavoratoru“ odgovorjamo, da je dr. Rybař odsoten iz Trsta.

Tujci v hotelu „Balkan“.

Na novo so došli dne 3. septembra:

Čermak V., inženier, PULA; Kunc M., trg. LJUBLJANA; Elsner C., zasebnik, DUNAJ; Dr. Prasek A., zdravnik, PULA; Gmisowits M., trgovec, BELIGRAD; Šimek Josip, inženier, PRAGA; Fohsner C. inž. DUNAJ; Forti L., zasebnik, DUBROVNIK; Burkert A., ofic. SIBENIK; Strecker A., urgovec, PETROGRAD; Daubkovi M., lekarničar, PLZENJ; Fabian E., potovalec, BUDIMPEŠTA; Wagner O., potovalec, DUNAJ; Rosenbaum D., potovalec, BIRNO; Schick L., posestnik, DUNAJ; Hauser A., zasebnik, PRAGA; Piseki J., zasebnik, Blaser H., potovalec, Kaufmann E., uradnik, Rath C., tovarnar, Velor C., zas., DUNAJ;

Na stanovanje in hrano

sprejme uradniška družina v Gorici, stanujoča blizu učiteljskega in „Šolskega doma“, dve gospodini ali učenki. Stalno nadzorovanje, glasovir na razpolago. Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“. 1075

Ženitna ponudba.

C. kr. finančni paznik 29 let star, se želi spoznati z gospodično 20 do 28 let staro s primerno doto. Ponudbe s sliko naj se blagovolijo poslati do 15. septembra t. l. pod „Prihodnost“ št. 29, poste restante, Zavarje pri Trstu. 1075

Manjše

stavbišče (zemljišče pripravno za zidati) v mestu ali okolici se želi kupiti. Ponudbe sub „Adria 376“, poste restante, Trst. 1079

Majcen Miloš

Trst, ulica Ferriera št. 30. Priporoča slav. občinstvu 878

Na prodaj

je 24 hekt. vipavekega belega vina po nizki ceni. Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“. 1065

Uradnik

iz boljše rodbine, se stalno službo išče gospico ali udovo brez otrok v svrhu ženitve. Cenjene ponudbe, ako mogoče s sliko „ALBERTO 29“, poste restante, Stadion. 1066

Podpisani

naznanja slav. občinstvu, da je odprl svojo novo gostilno v ulici dell' Industria št. 5, ter se priporoča za obilen obisk Fran Štrancar. 943

DROGERIJA Josip Zigon

ul. Casertina 8

Filijalka na Proseku št. 140

Izbor drog, barv, čopičev, pokosti parfumov, dr. mila. — Zaloga mineralne vode, voska za parkete, na mrazu pripravljenege sirupa tamarindo, malineveca itd. itd.

SLIKAR - DEKORATER**Giuseppe de Franceschi**

Trst, ulica Boschetto št. 6

izvršuje vsakojako slikanje sob v različnem modernem skladu

Tapeciranje s papirjem.

DELO DOVRANO. CENE ZMERNE.

Mirodilnica Gius. Macorin, Trst

Piazza Carlo Goldoni 6

Zaloga barv, povlakov, oljev, čopičev.

Specijaliteta parfimerije. Prah za skisano vino.

OBIŠČITE!!
Velika zaloga čevljev
Luigi Voltan TRST, ulica Barriera vecchia 33

Največa trpežnost in eleganca.

CENE ZMERNE.

Cene določene, da se ni bati konkurence.

Goriimenovana tvrdka izdela vsaki dan

500 parov čevljev

katere prodaja v svojih prodajalnicah. To je jasen dokaz, kako so cenjeni ti izdelki.

Delo popravljivo!

Izvršuje se popravljanja!

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem prevzel na novo preurejeno

pekarno

ulica Sette Fontane št. 1

v kateri se dobi

svež kruh 3-krat na dan

sladčice in razna vina v buteljkah.

Sprejme se domači kruh v pečivo.

Za obilen obisk se priporoča

ANTON PAHOR.

Odlikovana tovarna glasovirjev

E. Warbinek

Trst, Piazza Carlo Goldoni 12

(vogel Corso - Via Nuova)

Specijaliteta pianinov, glasovirjev svetovnih tvrdk Steinway in

Jons v New-Yorku, Schweighofer itd.

Elekt. pianini, orkestroni, harmoniji

Izposojuje. — Menjuje. — Daje na obroke.

Popravlja. — Akordira po zmernih cenah.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU

ulica Vincenzo Bellini št. 13

nasproti cerkve sv. Antona novega

Prodaja vsakovrstne ure in popravlja iste

po zmernih cenah in z jamstvom.

ANGELO DEVETAK -- TRST

ulica Acquedotto 22. — Tel. 1448

Za vsakovrstne naročbe mineralnih vod, obrnite se na centralno zalogo vseh naravnih mineralnih vod

ANGELO DEVETAK -- TRST

ulica Acquedotto 22. — Tel. 1448

ANTON SKERL

mekanik, zaprisoljeni izvedenec.

Trst - Carlo Goldenijev trg 11. - Trst

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih zvončkov, ljuč in prodaja gramofonov, zvonofonov in fonografov

Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanika delavnica za popravljanje živalnih strojev, koles motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.

TELEFON št. 1734.

F. Pertot urar

Trst, ulica Poste Nuove 9

Žepne ure najboljših tovarn

Najnovejša stenske ure. Izbor ur za birmo in za darila. Popravlja po zelo nizkih cenah.